

הלכות שבת סימן שמת

שמת דין ארבע אמות ברשות הרבים, וכו' ה' סעיפים:

א פשוט בערוכו **א** (א) **כל אדם יש לו** (ב) **ארבע אמות ברשות הרבים שיכול לטלטל בהם**, וימודדים לו (ג) (א) **באמה שלו, ואם** (ד) **אמתו** (א) **קטנה**, נוהגים לו **ארבע אמות בינוניות של כל אדם**, שכל אחת מהן ששה טפחים (ועין לקמן (ה) סימן שצו): **ב** **ארבע אמות שאמרו**, (ו) **הן ואלכסונון**, שנמצא שהם חמש אמות ושלישה חמישים. (ז) **ויש מי שאומר**, (ח) **שמארבע אמות עד חמש ושלישה חמישים** (ט) **פטור אצל אסור**: (י) **המתר לו לאדם לעקר חפץ מרשות הרבים** * **ולתנו** (ז) **לחברו שאצלו בתוך ארבע אמותיו** * **וחברו לחברו שאצלו**, הפטור בשם הראב"ד ה משנה ש"ה יזכיר יחידה, רמב"ם פסקו יב הנהלכות שבת ו הנה הפטור בשם הראב"ד והנדה, וכן פסק הרא"ש בשמו

באר היטב

(ג) **באמה שלו**. הינו הנרדף: (א) **קטנה**. והוא גדול, נמצא שלא יספיקו לו ד' אמותיו: (ד) **לחברו**. והינו דוקא בתוך רשות הרבים או בתוך רה"י או בתוך כרמלית, אצל לחוצאי מכוונות לה"י או מרה"י לכרמלית (ב) **ד"א**. מצמצמות, גופו ג' אמות, ואמה כדי לפשט בו נדיו ורגליו, עכ"ל:

באר הגולה

אף משחשקה, ראוי שנקלל מבעוד יום אף במזיד:

* **הן ואלכסונון**. עין במשנה ברורה מה שכתבנו דאפילו אם טלטל לרובע העולם נמי דינא הכי, כן הוא דעת רבנו תם, וסתם המחבר כותה, ואף דלדעת הרשב"ם יש נפקא מנה בנה, וכן משמע בתוספות ורא"ש ששפסקים על דברי רבנו תם, מכל מקום סתם המחבר כותה ולא חלק בזה, שכן הוא גם כן דעת הרמב"ם ורש"י ורשב"א: * **שמארבע אמות עד וכו'**. מה המענין בלשון הרמב"ם שפוטנו מקור דין זה, משמע דארבע אמות בשנה מטר לתפחלה; וצריך עיון בטעמו, אי נזר שלא באלכסון אשו אלכסונו, גם בארבע אמות היה לנו אסור: * **ולתנו לחברו שאצלו וכו'**. עין במשנה ברורה מה שכתבנו בשם הט"ז שדעתו שאסור להוציא ספרותה מרשות החידי לכרמלית אפלו על ידי עכו"ם, דהוי מצנה הפאה בעברה. וקשיא, דהא הוי שבות דשבות לצורך מצוה? ונראה דהט"ז אידל לשיטתו, דסבירא לה בסימן שו סוף סעיף קטן ד דלא התייר על ידי עכו"ם רק להביא דרך חצר שלא ערכו, אכל לא ידך פרמלית דאמי לאחלופי ברשות הרבים, עין שם, אכל לפי מה שכתב אליה רבה שם בשם כמה פוסקים דמתר אף בכרמלית (והשתקנוהו שם בבאר הגולה, עין שם), ממילא מתר אף בנה: * **וחברו לחברו שאצלו**. מלשון זה משמע דדוקא על ידי הרבה בני אדם שכל אחד מליך פחות מארבע אמות, ובפריימגדים סימן רסו משמע דסבירא לה דאפילו על ידי שני בני אדם נמי שרי (דהינו שאחד מליך מתחלה פחות מארבע אמות ונתנו לחברו שיליף הם הוא פחות מארבע אמות, ואחר כך לוקחו ממנו ומליך עוד פחות מארבע אמות ונתנו לחברו וחוזר עוד להלילה);

קצרה משאר בני אדם, ואם ימדדו ארבע אמותיו בהרוע שלו יהיו קצרות לפי צורך גופו, והתורה אמרה "שבו איש תחתיו", על כן נוהגים לו ארבע אמות בינוניות של כל אדם: (ה) **סימן שצו**. ורצה לומר, דשם בהג"ה מבאר לענין יוצא חוץ לתחום דהארבע אמות מודדין מרנחות, אכן בקאן לענין טלטול ארבע אמות ברשות הרבים (ה) יש להתמיר דוקא מצמצמות, וכנ"ל בסעיף קטן ב: **ב** (ו) **הן ואלכסונון**. כלומר, דשעור ארבע אמות הוא הם ואלכסונון, שאינו חוב אלא אם טלטל כשעור שעולה האלכסון של ארבע אמות, ולא מבטיא אם טלטל לאלכסון העולם דאינו חוב ארבע אמות, אלא אפלו אם טלטל ברובע העולם ממזרח למערב או מצפון לדרום, נמי אינו חוב בפחות מכשעור אלכסון: (ז) **ויש מי שאומר וכו'**. וכן (ו) הסכימו האחרונים: (ח) **שמארבע אמות וכו'**. ובפחות מארבע אמות גם לדעה זו מתר לכתחלה, וכנ"ל בסעיף א: (ט) **פטור אצל אסור**. זו היא דעת הרמב"ם. ועין בבאר הגולה שכתב דגם הרמב"ם מודה דהיקא שפרר לו"ה ארבע אמות לטלטל בהם ורוצה לטלטל באלכסונון של הארבע אמות, מתר לטלטל בהם אף שעולה עד חמש אמות ושלישה חמישים, ולא קפליג על דעה ראשונה רק ברוצה לטלטל במישור ולא באלכסון, או שלא יחד לו מתחלה הארבע אמות לטלטל בהם, לדלידה אין לו בכל זה המתר השלטול רק עד ארבע אמות בלא אלכסון, ודע, דמה דקמא לן דאם העביר חפץ מרשות הרבים ארבע אמות הן ואלכסונון חוב, דוקא קשהה שעור זה בין מקום עקירת החפץ להנחתו, דהינו שהניח החפץ מחוץ לשעור זה, אכל אם הניח מקום הנחת החפץ בתוך שעור זה ואפלו רק מקצתו של החפץ, פטור, דהרי לא העביר החפץ ארבע אמות הן ואלכסונון בשלמות, כן מוכח מרמב"ם פ"ק יב הלכה יט, עין שם: **ג** (י) **מתר וכו'**. דאף על גב דלקמן סעיף ה איתא דאדם אחד אסור להוליך חפץ פחות פחות מארבע אמות, דשמא

שער הצינון

(יא) **אכל אסור מדרבנן**: (ב) **אמרא**: (ג) **זה השעם נאמר בגמרא אלקא דרבי מאיר**. ועין בבית יוסף דלפיכך פסק הרמב"ם בנותה, משום מאי דפסקינו בערוכו ג' עמוד ב דצריך למדו עצבות לחמרא: (ד) **אמרא**. ועין בפריימגדים שכתב דזהו רק קשאינו מעביר בבת אחת, אכל כשפועביר בבת אחת נחשב תמיד השעור ארבע אמות של אדם בינוני אפלו לאדם שהוא ארך. ולעניינת דעתי צריך עיון בדברי דהרי ר"י זכר בדבריו השעם כדי שיקח חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת מרגלותיו, ואם כן לפי מסקנת הגמרא דלאיש ארך ביותר, באמות שלו משערנון כדי שיתקדם בכל אדם הקרא ד"שבו איש תחתיו", אם כן ממילא מוכח דמתר לו לטלטל בבת אחת אף שהוא הרבה יותר מארבע אמות בינוניות, וכן רבי מאיר לא פליג עלה בנה [אף דהוא אמר טעם אחר], ולית ביניהו אלא או נוחות או מצמצמות כדאיתא בגמרא, וצריך עיון: (ז) **כן פירש רש"י** וכן איתא בפרוש רבנו חננאל וכן פסק רבנו ירמיהו, ומשמע דאם היה נגס גם בגופו, כדירה משערנון: (ח) **אמותיו אף דפחותים משאר בני אדם**, וכן פסק הראב"ד, ועין בפריימגדים בזה: (ט) **אליה רבה**: (י) **בית תנש ונתלת צבי ואלה רבה**:

הַלְבוּת שִׁפְת סִימָן שִׁמְט

ביאורים ומוספים

[משנב"ב ס"ק יג]

וְלַעֲנֵן מִלֵּה עֵין בְּמָה שִׁפְתֵי בְּסִימָן שִׁמְט שִׁפְתֵי קָטָן כ כְּמִשְׁנָה בְּרִוּיָה⁸.

8 שם כתב שאסור להביא את התינוק לבית הכנסת דרך חצר שאינה מעורבת, אפילו על ידי אינו יהודי, כיון שיכולים למולו בבית, והרבה פעמים מלים בבית כשישי צינה. ואם הסכין נמצא בחצר אחרת שאינה מעורבת וצריך להוציא את התינוק מביתו אליה, מותר לעשות כן על ידי אינו יהודי, כיון שאינו מטלטל דרך שות הרבים. ומ"מ כתב שטוב יותר שהאינו יהודי יביא את הסכין אל התינוק, משום שאם יביא את התינוק אל הסכין הרי יהיה צריך אחר המילה להחזירו לאמו, ובכך יעבור שוב על שבות, מה שאין כן אם יביא את הסכין אל התינוק, הרי אפשר להשאירו שם עד אחר השבת. ובמשנ"ב שם (ס"ק כב) ובביה"ד (ד"ה ועין לעיל סי' טז) כתב, שלענין מילה באופן שאי אפשר בענין אחר, אם לא פשע שלא יכול היה להכין מאתמול, מותר להוציא את התינוק או את הסכין על ידי נכרי אפילו לרשות הרבים דאורייתא. אמנם, אם פשע שהיה יכול להביאם מאתמול למקום הראוי, מותר להביא על ידי נכרי רק דרך כרמלית, שאיטורה אינו אלא מדרבנן.

[שעה"צ ס"ק יח]

ועין באבן עזר שכתב תקנה להקל עליהם י"ד עוקר וְנָה מִנִּיחָ⁹.

9 והיתר זה, מבואר באבן העזר (שם) שהוא לשיטתו לקמן (סי' שנב ס"א) שחלק על הרמ"א שם, התיר למי שעומד ברשות היחיד והתנגלל חפץ מידו לכרמלית ועדיין צידו האחד של החפץ בידו, שרשאי להחזיר את החפץ אליו, משום שכל שאיסורו מדרבנן לא גזרו עליו בכרמלית [והביא את דבריו במשנ"ב שם (ס"ק י) ובשעה"צ שם (ס"ק ה)], והוא הדין לענין זה עוקר וזה מניח שאיסורו מדרבנן שמוותר בכרמלית, ואם כן מותר לעשות כן אפילו בלא עסק מצה. אמנם, גם לדעת הרמ"א שאסור שם, מ"מ בנדון שלפנינו יש להתיר, כיון שהוא עסק מצה שצריך ספר תורה לקרוא בו.

ובהמשך דבריו הוסיף האבן העזר עוד יסוד להיתר זה, וכתב שהעומד בפנים ישהה מעט את התינוק בידו קודם שיטלנו השני, שאז לדעת התוס' נחשבת ידו למקום פטור, וכן העתיק המטה אפרים (סי' תרכא ס"ה) עצה זו.

עוד כתב האבן העזר (שם) שיש תקנה נוספת כיצד להביא את התינוק או את הספר תורה לבית הכנסת, והיא שיעמיד על ידי נכרי לפני פתח הבית ולפני פתח בית הכנסת חביות שגובהן יותר מג' טפחים ופחות מ' טפחים ורוחבן פחות מ' טפחים, שהמקום שעל גביהן הוא מקום פטור, ויציאו את התינוק מהבית ויניחוהו על החבית שלידו, ושוב יטלוהו ויוליכוהו עד לפני פתח בית הכנסת ויניחוהו שם על החבית, ומן החבית יכניסוהו לבית הכנסת. וסמך להיתר באופן זה על פי דעת הפוסקים שמוותר להחליף ברשויות דרבנן. ודברי האבן העזר הם לשיטתו, שכתב לעיל (סי' שמה ס"ט) שכלי שגובהו יותר מג' טפחים ופחות מ' טפחים ורוחבו פחות מ' טפחים שעומד ברשות הרבים או בכרמלית, דין מקום פטור עליו. אמנם דעת המשנ"ב לעיל (שם ס"ק טז) ובשעה"צ שם (ס"ק טז), שכלי שעומד ברשות הרבים או בכרמלית בטל לרשות שהוא שם דינו כדין הרשות שהוא עומד בה, ולכן השמיט כאן תקנה זו.

[משנב"ב ס"ק יח]

וּמִנְחָ אֶצְלוּ בְּתַחֲלַת אַרְבַּע אַמּוֹת¹⁰.

10 מבואר מדבריו, שפירש שמה שאסור לכל אחד מהם להוציא מתוך הדי' אמות שלו לשל חבירו [ונותרים לאכול יחד רק ב' האמות האמצעיות המשותפות לשניהם], הוא רק באופן שדברי המאכל של

כל אחד מונחים בתחילת ד' אמותיו, שאז אם יכניסם לתוך הדי' אמות החיצוניות של חבירו הריהו מוציא מד' אמותיו. ובפשוטו מה שהצריך לפרש כן ולא פירש בפשיטות שיש איסור להוציא מד' אמותיו, הוא משום שסובר שאין איסור דרבנן להוציא מד' האמות ששבת בהן, ולכן ביאר את דברי השו"ע כפשוטם שהאיסור הוא משום שמטלטל יותר מד' אמות [וחולק על החו"א שהובא בסי' א].

ובשעה"צ (ס"ק טז) כתב, שאם שלשה אנשים שבתו זה לצד זה, ומתוך ד' אמותיו של האמצעי חופפות ב' אמות עם ד' אמותיו של חבירו שמצד זה וב' האמות האחרות חופפות עם ד' אמותיו של החבר שמצידו האחר, אם טלטל אמצעי זה לצד אחד, שוב אינו יכול לטלטל לצד השני כלל. ולשיטתו צריך לומר שטעם האיסור בזה הוא משום שאסור לטלטל ב' פעמים פחות מד' אמות, וכמבואר בשו"ע לקמן (ס"ה). ומי"מ יש לעיין, שהרי יכול הוא לטלטל לצד השני על ידי שימסור לחבירו, וכמבואר בשו"ע לעיל (ס"ג). ובהערות לשונה הלכות (בסוף הספר) כתב, שגם לדעת המשנ"ב יש לפרש שיש איסור דרבנן שלא להוציא מד' האמות ששבת בהן, ולכן אם טלטל ד' אמות לצד אחד, שוב אסור לו לטלטל לצד השני כלל. ומה שכתב במשנ"ב שדברי השו"ע נאמרו כשדברי המאכל מונחים בתחילת הדי' אמות, צריך לומר שנקט כן משום לשון הגמרא, וסיים בצ"ע.

[משנב"ב ס"ק יז]

וְיֵשׁ פְּעֻמִּים שֶׁהִתְירוּ פְּחוֹת פְּחוֹת מְאָרְבַּע אַמּוֹת וכו', עֵין לְעֵיל בְּסִימָן רְסוּ סְעִיף ז וְסִימָן שֵׁא סְעִיף מִב וְסִימָן שֵׁח סְעִיף יח, עֵין פְּסָמ¹¹.

11 שלענין מי שבא בדרך ויש עמו מעות, התיר השו"ע בסי' רסו (ס"ז) לטלטלן פחות פחות מד' אמות באופן המובא שם. ובסי' שא (סמ"ב) התיר השו"ע למי שמצא תפילין בשבת הם מונחים בבזיון במקום שאינם משתמרים, שרשאי להוליכן פחות פחות מד' אמות באופן המבואר שם. ובסי' שח (ס"ח) התיר השו"ע לטלטל קוף המונח ברשות הרבים פחות פחות מד' אמות, באופן המבואר שם.

[משנב"ב ס"ק יז]

פְּחוֹת פְּחוֹת¹².

12 ואם טלטל פחות מד' אמות על מנת להניחו ולא לטלטלו יותר, כתב הא"א (בוטשאטת) שיכול לטלו שנית לאחר שהניחו, ולטלטלו עוד פעם פחות מד' אמות. וטעם הדבר, שכיון שהיתה דעתו שלא לטלטלו, כשנמלך לטלטלו פעם נוספת נחשב הדבר כתחילת טלטול.

[משנ"ב שם]

אֶקַּל אִם עֵמֵד תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לְתַקַּן מִשְׁאוֹי¹³.

13 ואם הניחו על הארץ כדי לתקן את המשא חזרו ונטלו והשלים לדי' אמות, הסתפק החו"א (או"ח סי' סב ס"ק ד) אם נחשבת להנחה. וכתב שמדברי התוס' (שבת ח, ב) משמע שאינה נחשבת להנחה, וחייב. הגר"ד לנדו (בהערות שנדפסו בסוף ספר קרית מלך רב) הוכיח מדברי התוס' (שם סה, ב) ששייבה על הארץ בכדי לכתף גם כן לא נחשבת להנחה, שכתב שיעטע שירצא בכסא וסמוכות חוששין שיפול הכסא ויבא להוליכו ד' אמות, והרי באמצע הדי' אמות הוא נח בשייבה, ובהכרח שמה שנקט המשנ"ב עמד הוא לאו דוקא. וכתב, שמי"מ יתכן שיש לחלק בין ישיבת קיטע לבין ישיבת שאר אנשים.

[שעה"צ ס"ק יח]

דְּרַךְ אִזְ תְּשׁוּב פְּקַהֲלָךְ¹⁴.

14 וכן כתב החו"א (או"ח סי' סב ס"ק ד) שכל עמידה נחשבת להפסק חוץ מעמד לכתף, ורק בעמד לפוש היה מקום לומר שעמידה זו היא לצורך ההמשך ולכן לא נחשב להפסק, ועל כך חידשה הגמרא שגם זה נחשב להפסק.

הַלְכוּת שְׁבַת סִימָן שְׂמַמָּה

באר הגולה רג

ד' הר"ף לדעת
הנ"ח ותרב הפסיד
שם בקצת יב' בשם
הרמב"ם ח' משנה
שם מ"ה ט' רבנו
יהוסף במלך ו' בשם
מר ש"ש שלום הל"ה
בוטחא דמקורו בן שש
הרבי' שבת מ"ב
הפסח ד' רבנו ט"ה
שם קני"ג

אף-על-פי שהחפץ הולך במה מילין ברשות-הרבים, (יא) ובלבד שלא יוציאנו חוץ (ס) מתחום שלו. (יב) ויגש מי שאוסר (יג) ועצן לעיל סימן שא סעיף מב: ד' (יד) והיו שנים מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה, כגון שיש ביניהם שש אמות, מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא כל אחד מתוך שלו לתוך של חברו. היו שלשה (טו) והאמצעי מבלע ביניהם, כגון שבין שנים החיצונים שמונה אמות, האמצעי מתר עם כל אחד מהחיצונים במה שארבע אמותיו מבלעים בתוך שלו, ושנים החיצונים אסורים זה עם זה: ה' (טז) טאסור (ו) להוליך חפץ (ז) פחות פחות מארבע אמות,

באר היטב

וראי דאסור, יד-הנה, וכ"כ הט"ו ח"ו: ופשט שהו אינו מועיל אלא לעצן טלטל חוץ לד"א בר"ה או בכרמלית, אכל ההוציא מרה"י לכרמלית ודאי אסור, וע"כ קראתי תגר על מה שנאיתי באיזה קהילות בשבת שנותנין ס"ת לכהכ"נ והולקין דרך הרחוב שהיא ע"כ פקמלית ונושאין אותה ע"י הושטת האחד לתברו פחות מד"א ונושין אסור במה שמוציאין אותה מן הבית לרחוב דלזה לא מהני הושטת, וע"י אינו-יהודי ודאי אסור להוציא מן הבית וה"ל מצוה הפאה בעברה לפי דעתי: וקשנושאין בשבת תינוק למול, יש להמיר שיוציא אינו-יהודי התינוק מן הבית דלא להוציא מרה"י לכרמלית, ואח"כ יטלטלה ישראל פחות פחות מד"א, וכן פשיטתו והו' לביהכ"נ צריך שיכניסו א"י, דהנה מכניס מפרמלית לרה"י, כל זה נראה

משנה ברורה

יעבידנו ארבע אמות בכת-אחת, הקא פיון שהוא על-ידי הרבה בני-אדם, שכל אחד אינו מוליך כי אם פחות מארבע אמות, אף דעל-ידי פלם נתטלטל החפץ שטח רב, לית לן בה: (יא) ובלבד שלא יוציאנו וכ'ו'. פרוש, לא יוציא את החפץ שיש לו בעלים מתחום שלו, במקום שקנה שבימה, דהינו במקום שבבעלי קנו שבימה שם. (י) ואס-פן, 'מאה מילין' לאו דנקא קאמר, או דמירי בהפצוי הפקר שאין להם בעלים ונקמא לן דלא קנו שבימה, ולכן יכול להוליכין פמה דכע"י. (ס) וכתבו האחרונים, דכ"כ שלא יתפנו שום אדם לכות בתוך בהגבחתן, דאי נתפנו לכות בתוך הרי הוא רק בגלילי הוזהב: (יב) ויגש מי שאוסר. וידוע זה, (ט) אף במקום שהתירו לטלטל פחות מארבע אמות, כגון מי שהחשיף לו בדרך, המזכר בסימן רסו סעיף ז, או כמוצא תפלין, המזכר בסימן שא סעיף מב, על-ידי פמה אנשים אסור, דגרע, (י) משום דאיכא זילותא דשבת: (יג) ועצן לעיל סימן שא. רוצה לומר, (יב) דשם סתם המסחר פדעה הראשונה להקל, (יג) ומפיל מקום לכת-הרשות טוב לחש לדעת האוסרים. ודע, פמה שהתירו המסחר ההולכה על-ידי הרבה בני-אדם, אינו מועיל כי אם לעצן ההולכה ברשות-הרבים או בכרמלית, אכל לא להוציא מרשות-היחיד לכרמלית, (יג) ועל-פן לא יפה עושין איזה קהילות בשבת, שנותנים ספר-תורה לכות-הפנקס והולקין דרך הרחוב, שהיא על-פל-פנים פרמלית, על-ידי הושטת מאחד לתברו פחות מארבע אמות, (יד) ועושין אסור במה שמוציאין מן הבית לרחוב, דלזה לא מהני הושטת. ועצן בט"ו שדעתו,

שער הציזון

(1) ב"ח: (2) חוספת-שבת וש"א: (3) כדמכתב בבית-יוסף ובאר הגר"א: (4) אגרא בערוכין ריש פרק המוצא תפלין טעמא דתנא קמא: (5) הגר"א: (6) עין בעלת-שבת וחוספת-שבת: (7) ט"ו וש"א: (8) ועין באבן-עזר שכתב פתגמה להקל על-ידי זה עוקר זה מניה(9) והיהו שהעומד בפנים משיש הספר לתוך והשני יטל מידו, ודראשון עושה רק עקירה לבד, ולאפוקי שלא ידע, דאס-פן תיה עושה גם נהנה, אכל בבית-מאיר חולק עליו ואוסר גם באפן זה, עין שם: (10) כן נראה לכאר דברי השלחן-ערך לפי פשוטו דלא מירי באן בניצא חוץ לתחום, ורק בכל אדם לעצן טלטול ד' אמות ברשות הרבים והעמיק זה מהמקב"ם: וצריך עיון על החוספת-שבת דפרש דברי השלחן-ערך לעצן יצא חוץ לתחום, דלא מירי באן כולל מזה: (11) והוא הדיון שיכול לטלטל לצד אחד כל הדי' אמות, אלא דאין לא יוכל טוב לטלטל לצד השני כולל, וכשרוצה לאכל ע"ש שניהם, בעל-פירושו עליו לטלטל רק מקצת עם זה ומקצת עם זה: (12) כל הפוסקים: (13) מגן-אברהם. ועצן לעיל בסימן רסו במשנה ברורה סעיף יקטן יח מה שכתבנו בשם יש מחמירין, והוא מרבנו יתום לתוך חוץ ושני יטל מידו, ודראשון עושה רק עקירה לבד, ולאפוקי שלא ידע, דאס-פן תיה עושה גם נהנה, אכל בבית-מאיר חולק עליו ואוסר גם באפן זה, עין שם: (14) נומה שאמר במקרא 'עמד לפוש' הוא לאו דנקא, רק לאפוקי שלא עמד לתקן, וראיה ממה שאמר בדרך קנא עומד ב לעצן בהמה, דכשנקמא לתשתי מים הוא גבי-כ"כ בכלל עמידה, ופשטו דהוא הדיון גבי אדם, עין שם, וכיוצא מוכח בהר"א שם בסוף הסוגיא דקאמר שם 'סוף סוף כי מטא לבימה אי אפשר דלא קאי פורתא' וכ'ו', עין שם, הרי דמקרי עמידה אף שלא עמד לפוש ורק שלא היה כדי לתקן, ודברי רבנו יתום צריכים עיון, אחרי-כך מצאתי בלבוש ש"ס רסו דמפרש דברי רבנו יתום דלא מירי לעצן דאורחא, עין שם, וגם זה דחק קצת, דמנא לה להרבנו יתום למדש זה דמקום שהתירו פחות פחות מד' אמות הוא דוקא בישיבה. ועין באליה רבה שם: (15) דהנחת גופא הוי כהנחת חפץ: (16) תיבות אלו נשחרברו כאן בטעות-סופר, ומקומן בסוף הסעיף-יקטן, וכנודפס.

הלכות שבת סימן שמט שנ

(יח) *ואפלו בין השמשות, (יט) *ואפלו בכרמלית:

שנ דין המוציא ראשו ורבו מרשות לרשות, וכו' ג' סעיפים:

א *עומד אךם ברשות היחיד ומוציא ידו לרשות הרבים ומטלטל שם חפצים (א) שאינם צריכים לו במקום שהוא עומד, שנוטלן מכאן ומניחן כאן, יוכלכד (ב) שלא (ב) יעבירם ארבע אמות, ולא חישנין שמה וביאם אליו כיון שאינם צריכים לו במקום שהוא עומד שם. הלכך מתר לעמד ברשות הרבים (ג) לטל מפתח ברשות היחיד (ד) ולפתח שם, (ה) וכן מרשות היחיד לרשות הרבים. ואכל לא יעמד ברשות היחיד ויוציא ראשו לרשות הרבים וישתה שם או איפכא, אלא אם כן יכניס ראשו ורבו) למקום שהוא שותה, דכיון (ו) שהוא צריך לאלו המים חישנין שמה וביאם אליו. האכל מתר לעמד ברשות היחיד או ברשות הרבים ולשתות (ז) בכרמלית או איפכא. (ח) ויש מפרשים, דחפצים הצריכים לו הינו כלים נאים שהוא צריך להם, אבל אם הם כלים שאינם נאים, מתר לשתות בהם אף על פי שלא הוציא ראשו ורבו אלא שהושיט צנארו לכד. וישאר טלטולים חוץ

א משנה עירובין צ"ח
א תנא קמא ב שם
צ"ח בכרמלית אמשנה
דלא יעמד וכו' ג שם
במשנה ד משנה שם
צ"ח ה שם בפרקא
וכראו ו הרכ ומידי
בפרק טו בשם יש
תה דעת
הרמב"ם שם ז הרכ
הפרי
הרמב"ם שם

באר היטב

מ"א. ועין בתשובת עבודת ה'גרשני סימן קד מה שכתבנו בזה, ועין ד"ארה"ן סימן שמו בהגהת הטור: (ב) יעבירם. ואם העביר ח"ב, ראב"ד:

משנה ברורה

נמי יש בזה: (יח) ואפלו בין השמשות. אף דלענן פחות מארבע אמות הוא ספקא דרבנן והקלו בכגון זה בסימן שמב, ע"פ שם, כיון דהוא קרוב לבוא על ידי ידו מלאכה דאורייתא (כ) גזרו בהם טפי: (יט) ואפלו בכרמלית. השעם, דאם נקל בזה, קרוב הדבר שיוליך ארבע אמות בכת"אחת (ט"ו). ובבאור הג"א ק"ב השעם, דכל דבר שאסור ברשות הרבים משהו שבות, הוא הדין שאסור בכרמלית¹⁵. ואם הוא בין השמשות גם כן, דהיי תרתי לטיבא, דעת הש"י ואלהי רבה להקל בזה, אף לפי המבאר לעיל בסימן שמב דלא התירו שבות בין השמשות פי אם לצורך מצוה או במקום הרחוק, אפשר דהתא נמי אין להקל אלא בכגון זה:

א (א) שאינם צריכים לו במקום וכו'. ואפלו הם (ב) כלים נאים: (ב) שלא יעבירם ארבע אמות. פרוש, אף על פי

שהוא עומד ברשות היחיד, רק שבידו מולך חפץ ארבע אמות במקום שהוא מנח עד סוף ארבע אמות (ג) ברשות הרבים; ואם העביר (א) ח"ב, ואפלו אם הגביהו (ד) למעלה מעשרה טפחים, כיון שלכסוף הניחו על הארץ: (ג) לטל מפתח ברשות היחיד. הני, שהמפתח מנח שם במקור ונוטלו שם ופוחת הדלת, ומיגר באופן שעל ידי נטילת המפתח מקומו אינו עובר על אסור הוצאה, כגון שיש [גאנא]1 קל מבחורין לבית והגאנא"ק עשוי במחיצות כדין רשות היחיד, או שהמפתח תחוב שם כמנעול הקבוע בדלת. ועין לעיל בסימן שמו סעיף ג בהג"ה מה שכתבנו במשנה ברורה: (ד) ולפתח שם. ולא חישנין שיוציאנו אצלו, דלמה יוציאו כיון שאין צריך לו מבחורין כלל: (ה) וכן מרשות היחיד לרשות הרבים. ורצה לומר, (ה) שעומד ברשות היחיד ונוטל מפתח המנח ברשות הרבים ופוחת שם החנות. והנה יש בזה חלוקי דיינים, ואין כאן מקומו להתאריך בזה, וקבר בארנו לעיל בשמ"ו סעיף ג בהג"ה במשנה ברורה: (ו) שהוא צריך וכו'. ובין שהמים נתונים בכלים נאים (ו) אין צורך נאים, וכן כל פיוצא בזה (ב) באכלין ומלבושין, לפי שהן חפצים הצריכים לו במקומו: (ז) בכרמלית וכו'. דברשות הרבים גופא הוא רק משעם גזרה¹⁶ שמה וביאנו אצלו, ולא גזרינן גזרה לגזרה: (ח) ויש מפרשים וכו'. והעקר

באר הלכה

אכל איני יודע מנן לו, שאפשר דכיון שזה האדם מולך כמה פעמים פחות מד', הרי הוא בכלל גזרת תנ"ל שאסור להוליך פחות פחות מד' אמות, אם לא למי שהחשיף לו בנבוע, המבאר בסימן רסו: * ואפלו בין השמשות. עין בבית יוסף שמקורו נובע מדברי התוספות עירובין. ועין שם בחוספות ובא"ש דלשיטתם הוא הדין דאין להתיר בין השמשות זה עוקר זה מניח, דים כן שבות חמור הוא שקרוב לבוא ידי מלאכה דאורייתא. והנה מדברי התוספות משמע דשבות של פחות פחות מד' אמות חמור משבות של הוצאה מפרמלית לרשות הרבים, והוצאה מפרמלית לרשות הרבים [והוא הדין לרשות היחיד] מוכח שם ברש"י ותוספות דמתר בין השמשות לענן ערוב, ולענן פחות מד' אמות סביב להו להתוספות וסיעתם דאסור בבין השמשות, ולפי זה במקום דמתירין פחות פחות מד' אמות אפלו ברשות הרבים, כגון מי שהחשיף לו בדרך ואין עמו נכרי וכו', כל שכן דהו שלגו להתיר הוצאה מפרמלית לאיזה רשות. וקשה, דבסימן רסו ק"ב שם הש"י [ובמה אחרונים, וכמו שהסקתיו שם במשנה ברורה] דאינו מתר רק בטלטול פחות מד' אמות אבל לא בהוצאה מרשות לרשות אפלו בכרמלית, וצריך עיון: * ואפלו בכרמלית. יש מאחרונים שפסקתיו על דברי השלחן ערוך בזה. ומה שכתב הש"י דהוא נובע מדברי הפל"ב, באמת לא נזכר זה בדברי הפל"ב, דהוא קאי על מי שאינו מסכים בבישה ביניהם דהוא חשוב לדידה כמהלך ד' אמות בכת"א, כן כתב המאמר מרדכי ונהר"שולו וסביב להו דמי גזרה לגזרה: אך הש"י אסר לו, דכמו דמתקרינן בפחות פחות מד' אמות לענן בין השמשות משום דהוא קרוב שיוציא ד' אמות, כן הוא הדין לענן בכרמלית, וליה זה א"י נסבור ברש"י דבין השמשות מתר פחות פחות מד' אמות נקל גם בכרמלית, אבל לפי טעם הג"א שהענינו במשנה ברורה, דכל דבר שאסור משום שבות ברשות הרבים הוא הדין דאסור גם בכרמלית, מפילא גם בזה אסור, וגם הג"א הביא מקור לדברי השלחן ערוך שאסור פחות פחות מד' אמות אף בכרמלית, וגם בתשכ"ז חלק ב סימן רסא כתב בפשיטות פחות פחות מד' אמות אסור אף בכרמלית, והביאו כהדושי רבי עקיבא איגר, ועין שם עוד בהדושו שהביא מרש"י שכתב כ"ז דבור המתחיל ועמר' משמע דסביב לה בכרמלית מתר בפחות פחות מד' אמות. אמנם באמת אפלו ברש"י אינו מוכח אלא דנקא לדבר מצוה, כמו שהיה שם במשנה ברורה. עין שם, ואפשר דרש"י אויל לשיטתו דסביב לה דבין השמשות גם כן מתר בפחות פחות מד' אמות, אבל לדברי התוספות וסיעתם דסביב להו דאף בין השמשות אסור בפחות פחות מד' אמות, ושם אינו לענן ערוב דנקאין לו דאין מקרבין אלא לדבר מצוה, לכאורה מסתברא דהוא הדין דאסור בכגון זה אף בכרמלית, אבל מהסוגיא דשבת כ"ז משמע דשרי וכו', ואפשר דאף לדברי התוספות מקרי כרמלית פחות פחות מד' אמות שבות דשבות ושרי לענן מצוה, וצריך עיון¹⁶:

שער הצינן

(כ) תוספות בערובין ל"ד עמוד א, וכן דעת הנשכ"א, הובא בהרכ המגיד פרק ו מהלכות עירובין. ועין בבאור הג"א שהביא דעת רש"י להדיא בזה לג להקמי בזה [אף דלשון אחד דרש"י משמע דגם הוא סביב לה להתוספות], ובאור נרדע העמיק גם כן דברי רש"י להקל, מכל מקום כיון דהמתבר סתם להחמיר כל כדאי להקל בזה, ובפרט שגם הרא"ש סביב לה שם בערובין להתוספות, עין שם. אחר כך מצאתי שגם במרדכי העמיק לדינא דבר התוספות: (ב) עבודת הקדש: (ג) ש"י, ואפלו בכרמלית אסור ר"י, ובפרט לפי מאי דפסקין קרבא דברשות הרבים ח"ב: (א) ראב"ד ומגיד משנה והרשב"א: (ד) רש"י והרמב"ם ותוספות ומגיד משנה בפרק יב הלכה יד: (ה) רש"י: (ו) עבודת הקדש: (ז) שם, והובא באחרונים: